

U povodu objavljivanja svečanoga zbornika: *Poeta nascitur, historicus fit. Ad honorem Zef Mirdita*. Albert Ramaj (ed.), Zagreb-Sankt Gallen: Albanisches Institut, Hrvatski institut za povijest, 2013., 1244 str.

Velik je događaj za povijesnu znanost i srodne discipline, osobito u albanološkom i balkanološkom području, što je objavljen ovaj golemi zbornik znanstvenih radova posvećen povjesničaru (albanologu i balkanologu) prof. dr. Zefu Mirditi, dopisnomu članu Akademije Kosova, a ti se radovi usredotočuju na teme kojima se i sam prof. Mirdita bavio. Zbornik je za tisak priredio i uredio g. Albert Ramaj iz Sankt Gallena, zajedno sa suurednicima Gordanom Ravančićem, Zefom Ahmetijem, Aleksandrom Stipčevićem i Nurijem Bexhetijem, a zajednički su ga objavili Albanisches Institut iz Sankt Gallena i Hrvatski institut za povijest iz Zagreba. Bila bi iluzorna misija željeti ovdje prikazati svu tematsku širinu i sadržajno bogatstvo kojima poštovanje i zahvalnost Autoru iskazuju prijatelji, suradnici, kolege i učenici iz Albanije, Austrije i Argentine, iz Bugarske, Grčke, Hrvatske, Italije i Kosova, iz Mađarske, Makedonije, Nizozemske i Njemačke, potom iz Rumunjske, Rusije, Slovenije, Srbije, Sjedinjenih Američkih Država, Švicarske i Ujedinjenoga Kraljevstva, a prigodom i u povodu sedam i pol desetljeća njegova života i gotovo pedeset godina rada u znanosti. Svečani zbornik (Festschrift) obuhvaća gotovo sedamdeset studija i članaka (autora je nešto više jer su neki prilozi pisani u suradnji). Osim Predgovora, Slavljениkova Životopisa i Popisa njegovih objavljenih radova ovaj zbornik donosi priloge razvrstane u pet tematskih cjelina. Prvu tematsku cjelinu čine radovi posvećeni temama iz antike. Druga cjelina obuhvaća šesnaest

studija i članaka koji se bave razdobljem srednjega i novoga vijeka u balkanskim zemljama, uključivo i veze između albanskih zemalja i ostalih balkanskih prostora. U trećem su razdjelu dvadeset tri znanstvena priloga koji se bave tematikom „modernoga doba“ (tj. 19. i 20. stoljeća), događajima i institucijama svjetovne i crkvene povijesti te ključnim osobama ponajprije kod Albanaca te u Albaniji i na Kosovu. Sedam studija četvrtoga razdjela bavi se pitanjima (albanskoga) jezika i književnosti. Posljednji, peti razdio donosi devetnaest radova posvećenih albanskoj „dijaspori“: autori prate različite aspekte iz života i razvoja onih skupina Albanaca koji su se tijekom stoljeća nastanili u susjednim zemljama (Italiji, Grčkoj, Hrvatskoj, Crnoj Gori, Sloveniji) te na udaljenijim prostorima (Bugarskoj, Rumunjskoj, Rusiji, Ukrajini, Francuskoj i dr.) te na udaljenijim prostorima (u Azerbajdžanu, u Sjevernoj i Južnoj Americi). Ako izuzmemo kratke sintetičke prikaze albanske dijaspore u svijetu, ovaj razdio Zbornika donosi mnoštvo novih činjenica o albanskoj dijaspori, a može poslužiti i kao osnovica za cjelovit prikaz albanske dijaspore.

Kada se toliko poznatih i priznatih stručnjaka okupi na zajedničkom poslu kako bi odalo poštovanje i priznanje svojem kolegi, suradniku i prijatelju u povodu njegovih važnih životnih i radnih obljetnica, sama se od sebe nameće potreba da za sve one kojima Slavljениkove struke i polje rada nisu profesionalno posebno bliski taj rad i njegovu važnost predstavimo, a kolege i suradnike ukratko podsjetimo na glavne teme Slavljениkove bogate djelatnosti. Naime, prikaz ovako bogatoga i raznovrsnoga zbornika ili bi se morao svesti na nabrojanje imena autora i naslova njihovih priloga ili bi zahtijevao vrlo opsežnu recenziju, gotovo posebnu knjigu, koju bi mogao napraviti samo netko tko se po širini svojih zanimanja i radnih

rezultata na danim područjima Slavljeniku približava. Zato ćemo se ovdje radije ograničiti na to da prikažemo razloge zbog kojih je prof. dr. Zef Mirdita zaslužen pobudio toliko interes među stručnjacima da sudjeluju u ovakvu zborniku (svojevrsnomu tezaurusu albanoloških i iliroloških tema). Za taj prikaz, osim osobnoga poznavanja, Mirditina opusa (doduše ponajprije iz lingvističke i filološke perspektive) izvrsno su nam poslužili uvodni dijelovi Zbornika: Predgovor iz pera Aleksandra Stipčevića, Nuriya Bexhetija, Jasne Turkalj, Gordana Ravančića i Alberta Ramaja, zatim Životopis prof. Zefa Mirdite i njegova dojmljiva Bibliografija, koja obuhvaća deset autorskih knjiga, nekoliko knjiga prijevoda i više od 170 studija, rasprava, članaka i recenzija objavljenih na različitim jezicima u uglednim znanstvenim časopisima različitih zemalja.

Prije nego se kaže nešto o tijeku Slavljenikova života i rada, nužno je reći koju riječ i o dvjema zemljama i dvama narodima koje profesor Mirdita podjednako smatra svojima i koje je svojim znanstvenim i kulturnim radom podjednako obogatio. Iako Albanci i Hrvati nisu danas, barem ne na kompaktnim prostorima, izravni susjedi, veze između tih dvaju naroda stare su i intenzivne, posebice pak veze između albanskih katolika i Hrvata. S jedne strane, od srednjega vijeka do novijega doba i pojedinci i skupine s albanskih prostora dolazili su u hrvatske krajeve, od Dubrovnika i Zadra do Istre, Slavonije i Srijema, i ostavili su trag o svojoj nazočnosti. Zadarski Arbanasi, koji su se još održali kao skupina, još su i danas živi svjedok tih veza i suradnje: u hrvatskoj su kulturi, znanosti i općenito u javnom životu ostavili trag kao da ih je bilo nekoliko puta više od onoga što ih je stvarno bilo. Istodobno treba istaknuti da su pojedini hrvatski znanstvenici dali golem prinos proučavanju albanske povijesti, jezika i kulture. Dovoljno je spomenuti

samo radove jednoga Milana Šufflaya na području albanske povijesti i diplomatike, jednoga Petra Skoka u proučavanju albanskoga jezika i njegove uloge u okviru takozvanoga balkanskoga jezičnoga saveza (ili balkanske lige) te našega suvremenika arheologa, povjesničara knjige i nestora ilirologije profesora Aleksandra Stipčevića, koji pak svojim arbanaškim podrijetlom i impresivnim mjestom što ga zauzima i u hrvatskoj i albanskoj znanosti i kulturi najbolje obilježava albansko-hrvatske veze. Jedan od onih Albanaca koji je velikim dijelom svojega školovanja i djelovanja vezan uz Hrvatsku, a nikada nije zaboravio da je Albanac s Kosova, profesor Zef Mirdita, na najbolji način svojim polustoljetnim djelovanjem nastavlja ona istraživanja koja su pokrenuli Milan Šufflay, Petar Skok i Aleksandar Stipčević. I na hrvatskoj i na albanskoj strani bilo je više istraživača koji bi se mogli smjestiti u taj niz. U tomu ćemo kontekstu nešto kasnije spomenuti djelatnost npr. fra Lovre Mihačevića.

Vratimo se sada prof. dr. Zefu Mirditi. Rodio se u Prizrenu 13. ožujka 1936. godine u katoličkoj obitelji, a u Prizrenu je završio i pučku školu. Pritom je važno napomenuti da je od osmanskih vremena i poslije Prizren bio važno obrtničko i kulturno središte, ali i središte u kojemu su u doticaju bile različite nacionalne (etničke) i vjerske zajednice, u kojemu su u komunikaciji u uporabi, osim albanskoga, bili različiti jezici. Djetinjstvo u Prizrenu objašnjava lakoću s kojom je Zef Mirdita tijekom školovanja i rada ovladao mnogim jezicima i postao poliglot. Klasičnu gimnaziju pohađao je u Pazinu i u Zagrebu. Solidno poznavanje klasičnih jezika i poznavanje nekoliko živih jezika omogućilo mu je i olakšalo da najprije g. 1958. na Bogoslovnomu fakultetu u Zagrebu apsolvira filozofiju te da se zatim, akademske godine 1959./1960., upiše na povijesnu grupu studija na Filozofskom fakultetu u Zagrebu (pri-

je toga je, dakako, položio državnu maturu). Na Filozofskom je fakultetu u to vrijeme imao nekoliko uglednih profesora, istaknutih znanstvenika, koji su vrlo brzo zapazili veliku zainteresiranost za struku i širinu znanja mladoga Mirdite pa je tako ubrzo postao demonstrator kod prof. Šidaka. Pošto je diplomirao 8. srpnja 1965., u idućim godinama posvetio se radu na doktoratu znanosti i 3. studenoga 1972. doktorirao obranivši disertaciju pod naslovom „Dardanci i Dardanija u antici“.

Napravit ćemo ovdje digresiju u izlaganju činjenica iz Slavljenikova životopisa i navesti nekoliko osobnih iskustava, ali vezanih i uz Slavljenika. Kao jedanaestogodišnjemu dječaku (burne g. 1948.) u malenom gradu na sjeveru Hrvatske u ruke mi je dospjela knjiga fra Lovre Mihačevića (1854.-1920.) „Po Albaniji. Dojmovi s puta“ (Zagreb, 1911.), koju su neki moji vršnjaci pokupili s hrpe knjiga izlučenih iz gradske knjižnice kako bi bile uništene. Fra Mihačević je od 1883. godine bio predavač na Franjevačkome kolegiju u gradiću Troshanu (tridesetak kilometara jugoistočno od Skadra) i ondje, umjesto talijanskoga kao nastavnoga jezika do tada, u nastavu uveo albanski jezik. Mihačevićev tekst čitao sam s jednakim živim zanimanjem kao najnapetiji pustolovni roman jer smo o Albaniji i Albancima tada znali vrlo malo ili ništa. No knjiga je, osim ostaloga, sadržavala veći broj albanskih pučkih pjesama u izvorniku na gegijskom dijalektu i s prijevodom na hrvatski, a na kraju knjige bilo je nekoliko stranica sa 138 poslovice na albanskom (gegijskom), također s prijevodom na hrvatski. Kao što me zanimalo tekst putopisa, jednako su me tako zaintrigirali i tekstovi na albanskom jeziku koje sam počeo sustavno analizirati, bez ikakvih pomagala osim prijevoda, bez gramatike i bez rječnika. Istom kada sam 1956. došao u Zagreb na studij, došao sam i do al-

banske (gegijske) gramatike na talijanskom Fulvija Cordignana (koja je bila popraćena i čitankom), što mi je omogućilo sustavnije učenje albanskoga.

Godine 1959., na četvrtoj godini studija, upoznao sam se sa Zefom Mirditom, studentom povijesti, jer smo obojica, kao malobrojni slušači, pohađali predavanja prof. dr. Radoslava Katičića iz sanskrta i iz antičke balkansistike (paleobalkanistike). Zef Mirdita isticao se svojim poznavanjem latinskoga i grčkoga te upućenošću u mnoge antičke izvore. U ono doba ni na Zagrebačkome sveučilištu (barem službeno) nije se osobito blagonaklono gledalo na one koji su se zanimali za albanski, pa smo mi kolege sa Sveučilišta od Zefa dobivali pouzdane informacije o albanskomu jeziku, povijesti i kulturi, te čuli kako albanski jezik zvuči. A to zanimanje za albanski jezik kao i Zefova komunikativnost, otvorenost i dobra volja povezali su nas do danas, pogotovo što Zef, ni onda kada se zaposlio kao nastavnik na Sveučilištu u Prištini, nikada nije prekinuo veze sa Zagrebom ni sa svojim prijateljima. Koliko je god Albanac po nacionalnosti, Zef Mirdita podjednako je poslije obogatio i albansku i hrvatsku znanost, ponajprije povijest. Od g. 1967. do 1992. predavao je kolegije iz povijesti staroga vijeka na Filozofskome fakultetu Sveučilišta u Prištini, a u međuvremenu je bio stipendist Talijanske vlade na Sveučilištu La Sapienza u Rimu (g. 1974.) te dvaput stipendist njemačke Humboldtove zaklade, u Heidelbergu (g. 1976.-1977.) i u Münchenu (g. 1991.-1992.), a također je u niz navrata gostovao kao predavač na različitim europskim sveučilištima. Nakon isteka Humboldtove stipendije g. 1992., u magli tragičnih događaja koji su se odvijali na Kosovu, profesoru Mirditi nije bilo uputno vraćati se u Prištinu. Tako se od 1. ožujka 1993. zaposlio u zvanju znanstvenoga savjetnika u Hrvatskome institutu za povijest, a od 1998.

do 2004. u trajnomu zvanju. Ostavljajući ovdje po strani bogatu djelatnost Zefa Mirdite na Filozofskome fakultetu u Zagrebu, gdje je redovito održavao tečajeve albanskoga jezika, zatim u Leksikografskome zavodu Miroslav Krleža za koji je napisao i uredio niz članaka iz struka kojima se bavi, njegovo djelovanje u Nacionalnome komitetu Jugoslavije za balkanologiju (god. 1980.-1990.) te u Savjetu za nacionalne manjine pri Vladi Republike Hrvatske (od g. 2003.) i dr., u ovome kratkom prikazu uputno je zadržati se ponajprije na dva ključna tematska područja kojima se Zef Mirdita bavio i znatno unaprijedio naša znanja i spoznaje o njima.

Jedno je od tih tematskih područja povijest kršćanstva kod Albanaca, koje zapravo zahvaća sve bitne sastavnice geneze i povijesti Albanaca općenito. Osim većega broja studija o toj tematici u časopisima i zbornicima, godine 1998. profesor Mirdita objavio je i svojevrsnu sintezu o tome pitanju, knjigu pod naslovom *Krishtenizmi ndër Shqiptare* (Prizren – Zagreb, 1998). Sa stajališta jezične i opće povijesti Albanaca, važno je istaknuti da do početka drugoga desetljeća 20. stoljeća (do g. 1912.) Albanci nisu imali (značajnije i trajnije) vlastite države pa su bili jedan od onih takozvanih malih naroda čijom se povijesti i jezikom u politici i u „znanosti“ obilno i često manipuliralo, nerijetko s otvorenim ili prikrivenim namjerama da im se ospori pravo na prostore ili dijelove prostora na kojima danas žive. Kako cjelovitih tekstova na albanskome do XV./XVI. st. nema, a i druge vijesti o njima do početka novoga vijeka prilično su škrte, normalno je bilo očekivati da će se mnogobrojna nejasna pitanja iz etničke i jezične prošlosti toga naroda nastojati rješavati i riješiti isključivo primjenom trijezne i objektivne znanstvene metodologije te suprotstavljanjem provjerljivih povijesnih činjenica i argumenata. Na žalost i na štetu znanosti, od samih početaka modernih

istraživanja potkraj XVIII. i u XIX. stoljeću odgovori na pitanja o genezi albanskoga naroda i jezika nastojali su se upotrijebiti za promicanje političkih i teritorijalnih interesa i ciljeva pojedinih država. Tako su gotovo do nedavno, pojednostavnjeno govoreći, u znanosti bile nepomirljivo suprotstavljene dvije osnovne teze, jedna „tračka“, koja je trebala dokazati da su Albanci u današnjoj Albaniji noviji došljaci, i druga „ilirska“, kojom se dokazivalo da su Albanci autohtono stanovništvo na većini onih prostora na kojima na Balkanskome poluotoku i danas žive. Velika je zasluga albanskoga jezikoslovca Eqrema Çabeja i njegove škole što su iz svojih istraživanja i studija nastojali isključiti apriorne političke razloge i ciljeve te (lingvistički) uvjerljivo pokazati da su na glavnini svojih današnjih prostora Albanci najstariji poznati balkanski narod iako to naravno ne isključuje da je na tim prostorima bilo i drugih naroda i jezika. Iako sva ta tematika u knjizi „Krishtenizmi ndër Shqiptare“ nije izravni predmet Autorova zanimanja, pomno praćenje razvoja kršćanstva kod Albanaca profesora Mirditu dovelo je do sličnih zaključaka do kojih su došli Çabej i njegova škola. Albanci su kršćanstvo primili zacijelo vrlo rano, i to ne negdje u unutrašnjosti Balkanskoga poluotoka, nego upravo na današnjim prostorima (u blizini Jadranskoga mora), manje ili više pod izravnim utjecajem Rima i zapadnoga kršćanstva. Osim povijesnih svjedočanstava, o vezanosti uz Zapad i Rim svjedoči velik broj kršćanskih i crkvenih naziva koji su, bez obzira na etimologiju, karakteristični za latinski, a ne za grčki jezik (na primjer qishë „crkva“ < lat. *eclisa za ecclesia, a ne basilica; lter < lat. altare, uz novije altar; meshë „misa“ < lat. mïssa; kungoj „pričestiti se“ < lat. communicare; bekonj „bлагословiti“ < lat. benedicere; fe, feja „vjera“ < lat. fïdem; pagëzonzj „krstiti“ < baptizare i tako dalje). Razvoj kršćanstva

u Albanaca u izravnoj je vezi sa zapadnim kršćanstvom i indirektno svjedoči o autohtonosti Albanaca u Albaniji.

Iako ćemo to područje istraživanja profesora Mirdite ovdje ostaviti po strani, samo ćemo usputno spomenuti da je iz njegovih povijesnih i arheoloških istraživanja o Drdancima i Dardaniji u antici – sve od njegova doktorata na Filozofskome fakultetu Sveučilišta u Zagrebu – pored drugih studija proizašla i monografija „Religioni dhe kultet e Dardanëve dhe Drdanisë në antike“ (Zagreb, 2001.).

Kada se godine 1993. profesor Mirdita zaposlio u Institutu za hrvatsku povijest, tadašnji ravnatelj Instituta dr. Mirko Valentić povjerio mu je vođenje novopokrenutoga projekta „Vlasi – starobalkansko stanovništvo od povijesne pojave do danas“. Profesor Mirdita pitanjem Vlaha bavio se u različitim studijama, a vlaškim temama bio se bavio i sam ravnatelj Instituta pa su obojica bili svjesni složenosti i osjetljivosti tematike kojom se novi projekt bavi. Ta složenost i osjetljivost proizlazila je ponajprije otuda što su Vlasi, ili vlaške skupine, u pojedinim krajevima mogli imati različite društvene i povijesne uloge pa su stoga i istraživači iz različitih sredina „problem Vlaha“ mogli pristupati na različite načine. Druga je poteškoća proizlazila otuda što je i samo ime Vlah (mn. Vlasi) od starine potencijalno višeznačno pa se pod tim istim imenom – u različitim razdobljima i u različitim sredinama – mogu kriti različite etničke, društvene, vjerske i slične skupine. Već sam uvid u razvoj imena govori o nestalnosti i promjenljivosti njegova značenja, a ime su jedni narodi i jezici preuzimali od drugih. Ishodište imena Vlah nalazi se u imenu keltskoga plemena (naroda) u antičkoj Galiji (Volcae, akuz. Volcas). Nakon Cezarova osvojenja Galije to se

pleme razmjerno brzo romaniziralo pa su susjedni Germani oblikom toga imena prilagođenim svojem jeziku (*Walhoz) označivali romanizirane stanovnike Galije i Rimljane, poslije i Romane općenito. Negdje sredinom prvoga tisućljeća, po svoj prilici na donjem Dunavu, Slaveni su od Germana prihvatili to ime za stanovnike Rimskoga Carstva i Romane. U starim slavenskim jezicima ime Vlah (rus. Volóh) znači Romana općenito ili pak geografski najbližega Romana. Tako i u najstarijim ruskim kronikama Volóh znači i Rumunja i Talijana, za Poljake ime Włochy znači Italija (doslovno Talijani), ali za Čehe i Slovake, u čije su zemlje u srednjem vijeku dospjeli transhumantni pastiri rumunjskoga jezika, Vlach znači Rumunj. Isto značenje to ime ima za Srbe, Bugare i Makedonce te za Grke (Βλάχοι) i Turke (Iflak; za razliku od Moldavije koja se turski zvala Kara Bogdan, Vlaška se zvala Kara Iflak). Kod Slovenaca i Hrvata, kako se čini, imenom Vlah najprije se označivalo Talijane, kao najbliži romanski narod; kod Slovenaca laški rizling je loza koja je u Sloveniju došla iz sjeverne Italije; Vlaška ulica u Zagrebu najvjerojatnije je dobila ime po tome što su u njoj stanovali firentinski i mletački trgovci, koji su pak svoje vinograde imali na području koje se danas zove Laščina (tj. Vlaščina). Dvojnost značenja imena najbolje se ogleda u mađarskom gdje je prema obliku slavenske jednine Vlah nastao naziv Olah sa značenjem Rumunj (danas doduše prezrivo; također i pridjev rumunjski), a prema slavenskom obliku za množinu Vlasi naziv Olasz za Talijana (te pridjev talijanski). Tako se i nominalni biskup zagrebački u 16. st., rodod iz Sibiu u Transilvaniji, latinski (prema mađarskom) zvao Nicolaus Olahus „Nikola Rumunj“. Onako kako su se potkraj srednjega vijeka skupine stanov-

ništva kretale prema zapadu i sjeverozapadu Balkanskoga poluotoka, tako se i na hrvatske prostore širilo značenje Rumunji za ime Vlah, a s postupnom jezičnom slavenizacijom Vlaha ime Vlah (vlah) dobiva i druga značenja, bilo profesionalna, bilo društvena, bilo vjerska ili pak druga etnička, odnosno nacionalna: pastir, prijevoznik, došljak, seljak (čovjek gruba ponašanja), pravoslavac, Srbin i slično. U jugozapadnoj Istri naziv Vlasi odnosi se na one Hrvate koji su se u Istru doselili od kraja 15. st. (za razliku od ranije doseljenih Bezzjaka), na Hvaru i Braču imenom Vlasi označuju se stanovnici tih otoka za koje predaja navodi da su se (negdje proteklih stoljeća) doselili s kopna. Takav složeni splet jezičnih i izvanjezičnih okolnosti ponukao je profesora Mirditu da najprije izloži sustavan kritički pregled prikazivanja Vlaha u historiografijama pojedinih naroda, što je učinio u knjizi „Vlasi u historiografiji“, Zagreb, 2004. Profesor Mirdita posebno je raščlanio kako se Vlasi prikazuju u bizantskoj, turskoj te srednjovjekovnoj latinskoj historiografiji da bi zatim kritički analizirao obradbu „vlaške tematike“ u djelima historioografa balkanskih naroda: albanskih, bugarskih, grčkih, rumunjskih, bosansko-hercegovačkih, crnogorskih, makedonskih i srpskih. U drugome dijelu knjige na isti je način analizirao kako se pitanje Vlaha obrađuje u zapadnim historiografijama, uključujući i u hrvatskoj. Svestrana obaviještenost, iscrpnost navođenja izvora, akribičan odnos prema tekstovima na koje se poziva i kritičnost argumentacije koju donosi stavljaju Mirditino djelo visoko na ljestvicu znanstvene izvrsnosti.

Nakon toga panoramskoga prikaza Vlaha u historiografiji (pojedinih nacionalnim historiografijama) profesor Zef Mirdita latio se jednako tako složenoga

pothvata, a to je da izloži vlastiti sintetički pogled, dakako kritički, na ukupnost vlaške problematike tijekom povijesti, pritom s posebnim obzirom na Vlahe u Hrvatskoj. To je ostvario u knjizi „Vlasi, starobalkanski narod (od povijesne pojave do danas)“ (Zagreb, 2009.), koje je posvetio svojem možda najvažnijem i najdražem, a ujedno i najkritičnijem, učitelju prof. dr. Jaroslavu Šidaku. U toj knjizi profesor Mirdita sustavno podvrgava raščlambi sve bitne aspekte vlaških zajednica: njihovu heterogenost, pitanje etnogeneze i razvoja u Bizantskome Carstvu, pitanje njihove dvojezičnosti i višejezičnosti, pitanje njihove crkvene organizacije i kršćanstva itd. Kritički nakon toga izlaže položaj i ulogu Vlaha u srednjovjekovnim slavenskim državama te u Osmanskome Carstvu da bi zatim sustavno razmotrio vlaške migracije i ulogu Vlaha tijekom hrvatske povijesti. Naravno, upravo je u toj knjizi Autor nužno izložio stajališta koja njegovi preteče u istraživanju nisu zastupali i s kojima se ni danas neki „vlaholoz“ ne će složiti. No, to je dužnost znanstvenoga istraživanja ako želi biti kritičko i, na temelju argumenata, objektivno.

Iz ovoga kratkog prikaza izdvojenih tema iz Autorova opusa jasno se naziru razlozi zbog kojih se toliki broj uglednih povjesničara, arheologa, lingvisti i drugih znanstvenika odazvao pozivu da se znanstvenim priložima pridruže obilježavanju sedam i pol desetljeća života i gotovo pet desetljeća plodnoga znanstvenoga rada profesora Zefa Mirdite, njegova svestranog zalaganja za albansko-hrvatsku suradnju, njegove brige za razvoj albanologije u Hrvatskoj. Želimo profesoru Zefu Mirditi da ga zdravlje što bolje i što dulje služi te da može i dalje svojim radom pridonositi znanosti i kulturi.

U Zagrebu, 11. listopada 2014.

August Kovačec